

SĂRBĂTORIREA EROILOR INDEPENDENȚEI LA BUCUREȘTI, 8/20 OCTOMBRIE 1878

de AUREL DUȚU

Cu peste un veac în urmă, în ziua de 8 octombrie 1878 după stilul vechi al calendarului, orașul București primea în triumf pe vitejii ostași ai neamului, pe cei care impuseseră pe cîmpul de luptă independența României. Națiunea întîmpina cu firească recunoștință pe cei care în zilele hotărîtoare au plecat de la vetrele lor, din care atîția nu aveau să se mai întoarcă niciodată, dîndu-ne nouă, celor de acum, posibilitatea să realizăm tot ce avem azi.

Se știe că bucureștenii au trăit în timpul războiului de independență momente de intensă încordare și adîncă întristare, că aproape fiecare cetățean al capitalei a avut contribuția sa la marea luptă pentru independență, pe care I. C. Brătianu o amintea în contextul evenimentelor în fața reprezentanților străini veniți a-l sfătui să nu mai dea arme Gărzii civice, populației civile de teama înaintării otomane.

„Fiți încredințați“... le spunea I. C. Brătianu, că „populația bucureșteană va păstra ordinea cea mai perfectă, iar dacă va fi amenințată de invazie va ști să-și facă datoria ca cel mai bun soldat. Va face tot atîtea sacrificii cîte au făcut parizienii în timpul Comunei“¹ și-și vor apăra cu prețul vieții vatra și orașul lor. Dar cetățenii capitalei au trăit și clipe de nespusă fericire aplaudînd pe bărbații victoriei, cinstind pe acei care au răscumpărat cu singele lor existența, neatîrnarea și viitorul luminos al patriei, creîndu-i un loc respectat între popoarele civilizate ale Europei.

Capitala, alături de întreaga națiune, aducea totodată un omagiu celor căzuți pentru gloria patriei în șanțurile Plevnei, la Rahova și la Smîrdan.

Încă din 29 august/11 septembrie 1878 Consiliul Comunal al Bucureștilor, sub președinția locțiitorului de primar I. Procopie Dumitrescu, a decis în ședința sa extraordinară schimbarea denumirii unor străzi principale din capitală :

Vechea denumire a străzii	Noua denumire a străzii
Calea Mogoșoaiei	Calea Victoriei
Calea Herăstrău	Calea Dorobanților
Calea Vergului	Calea Călărașilor
Calea Tîrgoviștei	Calea Griviței
Calea Belvedere	Calea Plevnei
Calea Craiovei	Calea Rahovei
Str. Germană	Str. Smîrdan
Bulevardul (din dreptul străzii Brezoianu spre Cotroceni)	Bulevardul Independenței
Filaret	11 Iunie
Spirii	13 Septembrie

¹ „Dezbaterile Adunării Deputaților“, 30 ianuarie, 1886, p. 499.

Armata română avea să defileze așadar în ziua de 8/20 octombrie pe „Calea Victoriei”.

Marea sărbătoare a primirii triumfale a ostașilor români de către capitala României independente a fost anunțată în zori cu 21 salve de tun, trase la Arsenalul armatei. „Și deodată cu răsunarea acestor salve — potrivit relatării ziarului „Pressa” — lumea începu a se grămădi mereu pe strade, astfel că pe la orele 10, cu tot curentul nemaivăzut pînă acum, ce se pornise spre șosea și mai departe spre Băneasa, Calea Victoriei mai ales devenise nefrecventabilă, atît era de imensă mulțimea grămădită pe tot lungul și latul întinderii sale”². Aceeași era situația și pe Șoseaua Kiseleff și chiar mai departe, pînă la Băneasa. Trotuarele străzilor erau ticsite, iar arborii de la „șosea” erau plini de oameni care căutau astfel să privească mai bine parada.

Numărul cetățenilor ieșiți în afara orașului pentru a întâmpina ostașii era apreciat de „România liberă” la 50.000³. „Evenimentul intrării triumfale a pus în mișcare febrilă toate clasele societății”, scria același ziar în relatarea ulterioară a desfășurării mării sărbători⁴.

De o parte și de alta a Arcului de triumf, special construit, s-au ridicat tribune. În cele din dreapta, privind spre centrul orașului, au luat loc autoritățile centrale, corpul diplomatic, membrii Academiei, militari străini⁵. Printre invitați se găsea și poetul Vasile Alecsandri⁶. În tribunele din partea stingă s-au așezat reprezentanții județelor, ai presei și mării mutilați din timpul războiului. În jurul „lojii domnești”, s-au grupat elevele tuturor școlilor secundare și primare din capitală, purtînd stegulețe tricolore, flori și ghirlande. În partea cealaltă se găseau reprezentanții diferitelor societăți din capitală, românești, germane, evreiești, maghiare. Elevii școlilor de băieți, „cu directorii, profesorii și steagurile lor”, stăteau de o parte și de alta a șoselei, de la barieră și pînă la tribunele oficiale⁷. În centru, pe Calea Victoriei, pe unde avea să treacă armata, casele erau împodobite cu drapele tricolore, balcoanele cu covoare, iar pe la ferestre, după cum relata ziarul „România liberă”, puteau fi văzute nenumărate fete tinere cu buchete de flori în brațe⁸.

La ora 12 a avut loc la Băneasa trecerea în revistă a unităților militare, care numărau 20 000 de soldați și ofițeri, apoi armata s-a îndreptat spre oraș în următoarea ordine: un pluton de jandarmi călări, militarii ușor răniți, drapelele trofee purtate de sergenți din unități decorate în timpul campaniei, domnitorul, statul major domnesc, comandantul fostului corp de operații, generalul Cernat, cu statul său major, muzicile tuturor regimentelor de infanterie, drapelele și stindardele armatei de linie și a celei teritoriale, comandantul diviziei I de infanterie, batalionul de geniu, batalioanele 1 și 2 vînători, tunurile luate trofee, escortate de pompieri, regimentul mixt de dorobanți⁹, regimentele de linie 2 și 3, regimentul 2 artilerie, comandantul diviziei II infanterie, un pluton de marinari, batalionul 4 vînători, regimentele de linie 4 și 5, ambulanța, regimentele 7 linie și 1 artilerie, comandantul brigăzii de cavalerie, muzicile regimentelor de cavalerie, divizionul mixt de călărași¹⁰, regimentele 1 și 2 roșiori¹¹. Cînd în urma plutonului de jandarmi călări „intrau pe sub arcu de triumf răniții ușor, un torent de aplauze și de urale ieși din palmele și din plămîinii mulțimii și o ploaie abundentă de buchete și de cununii acoperi pe eroii sărbătoriți”, scria ziarul „Pressa”, relatînd în ziua

² „Pressa”, 9—10 oct. (st. v.) 1878, nr. 224.

³ „România liberă”, 10 oct. (st.v.) 1878, nr. 417.

⁴ Ibidem.

⁵ „Românul”, 10—11 oct. (st.v.) 1878.

⁶ „Pressa”, 10—11 oct. (st.v.) 1878, nr. 224.

⁷ „Românul”, 10—11 oct. (st.v.) 1878.

⁸ „România liberă”, 10 oct. (st.v.) 1878, nr. 417.

⁹ Dorobanții făcînd parte din armata teritorială au fost trimiși în județele respective și demobilizați, încît pentru defilare s-a constituit un regiment reprezentativ cu soldați din diferite unități.

¹⁰ Aceeași situație ca și la dorobanți: vezi nota precedentă.

¹¹ Conform ordinii stabilite în prealabil: vezi „Românul”, 7 oct. (st.v.), 1878; vezi și C. Bacalbașa, *Bucureștii de altă dată*, vol. I, București, 1935, p. 228.

următoare desfășurarea paradei¹². În dreptul tribunelor oficiale a avut loc ceremonialul de primire a armatei în oraș, marcat de discursul locțiitorului de primar. Apoi a urmat trecerea diferitelor unități pe sub Arcul de triumf, pe frontispiciul căruia se găsea următoarea inscripție: „Apărătorilor Independenței“, apoi dedesubt „Orașul București“. De o parte și de alta a arcului se putea de asemenea citi: Grivița, Opanez, Plevna, Rahova, Arcer-Palanka, Lom-Palanka, Smîrdan, Vidin¹³, nume care de atunci și pînă astăzi au rămas în istorie și vor rămîne ca mărturie a vitejiei ostașului român și a spiritului său de sacrificiu pentru libertatea patriei.

De-a lungul șoselei Kiseleff și a Căii Victoriei, mulțimea a primit armata cu urale și flori, cu lacrimi de bucurie. Mulți din oștenii care treceau prin fața mulțimii entuziasme purtau pe piept „Virtutea Militară“ și „Crucea Sf. Gheorghe“, alăturarea acestor două decorații constituind nu numai un semn al bravurei, dar și un simbol al colaborării de arme româno-ruse, ce a întărit o veche prietenie între cele două popoare, mai puternică decît ambițiile dăunătoare ale unor oameni politici și diplomați ai timpului.

Defilarea propriu-zisă a avut loc în Piața Teatrului la 3 după-amiază și a durat o oră și jumătate. Apoi Primăria a oferit trupei o masă pe cîmpul de la Filaret¹⁴. Potrivit unei relatări a ziarului „România liberă“, „seara iluminarea briliantă a umplut din nou stradele de lume“¹⁵.

Diferite edificii de pe Calea Victoriei aveau prinse de ferestre și balcoane mari panouri luminoase, denumite în acea vreme „transparente“. Unul, pe care erau scrise versuri din cunoscutul imn *Deșteaptă-te române!*, se afla pe clădirea reprezentanței din București a cunoscutei întreprinderi „Reșița“. Peste drum „strălucea în lumini localul Clubului militar“¹⁶. Alte două transparente cu inscripții se găseau în dreptul farmaciei „curții“, de unde — potrivit unei descrieri din ziarul „Pressa“ — „întorcîndu-ne privirea dăm de grădina Episcopiei¹⁷, care ne înfățișează cerul încărcat de stele și în fața căreia atîrnă de pe acoperămîntul hotelului Manu niște stindarde uriașe ce ating capetele trecătorilor“¹⁸. Deasupra intrării la Teatrul cel Mare, „strălucea un soare înconjurat de armele țării“. Hotelurile din fața teatrului, ca și „Clubul junimii“ erau „splendid luminate“, iar „Grand Hotel du Boulevard încărcat cu podoabe“. Stația lui Mihai Viteazul purta cununi de flori. „Mai la vale — după cum scria ziarul „Pressa“ — dăm peste Palatul Daciei, care este, am putea zice, cel mai frumos decorat: un grandios transparent strălucea în fața-i purtînd imaginea Daciei, cu felurite inscripții, între care cea principală este «Onoare armatei române victorioase»¹⁹. Grădina botanică de pe Bulevardul Academiei era luminată cu lampioane venețiene²⁰.

Seara pe la orele 8 a avut loc o entuziastă retragere cu torțe, iar apoi un spectacol festiv la Teatrul cel Mare. Corul a cîntat *Imnul gînteii latine* în prezența autorului versurilor, poetul Vasile Alecsandri, care se afla într-una din lojile teatrului. Apoi „veteranul artist al scenei române“, D. Dimitriade, a recitat poezia ocazională, scrisă de Scipione Ion Bădescu, *Odă la armata română*, după care Matei Millo a interpretat pe *Barbu Lăutaru*. Spectacolul s-a încheiat într-un entuziasm general, cu dansuri naționale²¹.

De-abia tîrziu, după miezul nopții, mulțimea de oameni, ieșită de cu zori în stradă pentru a-și manifesta bucuria, a început să se retragă către case. Marea sărbătoare de la 8 octombrie lua astfel sfîrșit. „Această dată va rămîne neștearsă în memoria bucureștenilor“, scria ziarul „Românul“ în ziua ce a urmat.

¹² „Pressa“, 9—10 oct. (st.v.) 1878, nr. 224.

¹³ C. Bacalbașa, op. cit., vol. I, p. 229.

¹⁴ „România liberă“, 10 oct. (st.v.) 1878, nr. 417.

¹⁵ Ibidem.

¹⁶ „Pressa“, 11 oct. (st.v.) 1878, nr. 225.

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ „România liberă“, 10 oct. 1878 (st.v.), nr. 417.

²⁰ „Pressa“, 11 oct. 1878 (st.v.), nr. 225.

²¹ „Românul“, 10—11 oct. (st.v.), 1878.

LA CÉLÉBRATION DES HÉROS DE L'INDÉPENDANCE A BUCAREST, LE 8/20 OCTOBRE 1878

R é s u m é

Le 8/20 octobre 1878, la ville de Bucarest recevait triomphalement les braves soldats qui avaient gagné sur le champ de bataille, l'indépendance de la Roumanie. C'est à cette occasion que le Conseil Municipal changea le nom de onze rues parmi les plus importantes de la capitale ; de même, la municipalité décida d'élever un arc de triomphe et de pavoiser toute la ville. Le jour arrivé, les troupes ayant pris part aux luttes (plus de 20 000 hommes) défilèrent devant une foule qui comprenait, à côté des officialités, presque toute la population de la ville.

Les fêtes prirent fin tard dans la soirée, par une retraite aux torches, un spectacle festif au Théâtre National, et des danses qui entraînèrent avec enthousiasme dans les rues toutes les classes de la société bucarestoise.